

Nieuwsbrief van IWFT Vrouwennetwerk Theologie 2010/2, September 2010

Beste dames,

Catharina Halkes is deze zomer 90 jaar geworden. Het was bijna niet te missen, aangezien er een prachtig symposium voor haar werd georganiseerd. Velen waren aanwezig, een verslag volgt in deze nieuwsbrief. Hier een foto van de jarige dame.

Ik wens u allen veel leesplezier,

Annika den Dikken
Coördinator IWFT Vrouwennetwerk Theologie

NIEUWS VAN HET BESTUUR

ALV 2010

Op de Algemene Ledenvergadering van 23 april 2010 is Greet den Dulk-Barens als secretaris van het bestuur benoemt. Zij was reeds langere tijd werkzaam in het bestuur als aspirant secretaris. Tevens is bekend gemaakt dat Annika den Dikken de taak van beleidsmedewerker op zich zal nemen. Daarmee is zij de opvolgster van Marian Papavoine die het netwerk jarenlang heeft ondersteunt. Sinsia van Kalkeren heeft de overgangsfase voor haar rekening genomen. Op de ALV is dank

uitgesproken voor haar doortastende optreden. Naast de gebruikelijke agendapunten werk bekend gemaakt dat de verkenning naar de mogelijkheden om een Research Center Religion, Gender and Culture op te zetten is afgerond. Gebleken is dat het opzetten van een dergelijk centrum voor het IWFT niet haalbaar is binnen het huidige wetenschappelijke klimaat. Het bestuur is nu voornemens het IWFT als expertisecentrum op de kaart te zetten. Hiervoor hoeven bestaande vormen en kwaliteiten slechts aangescherpt en benut te worden. Hierover hieronder meer.

De ALV bood tevens ruimte voor een brainstorm over de toekomst van het IWFT Vrouwennetwerk. De elementen daaruit kunnen worden meegenomen in de nieuwe ontwikkelingen die hieronder nog genoemd worden.

Nieuwe coördinator IWFT

Sinds 1 mei 2010 ben ik de nieuwe coördinator van het IWFT Vrouwennetwerk Theologie. Graag stel ik me (nogmaals) aan jullie voor.

De afgelopen jaren ben ik als promovenda werkzaam geweest aan de Universiteit Utrecht, bij het departement Godgeleerdheid en het Ethiek Instituut. Het onderzoek gaat over culturele lichaamsbeelden en hun mogelijke rol binnen de ethische afwegingen rondom enhancement technologieën (zoals plastische chirurgie, groeihormonen en doping). Het proefschrift hoop ik binnen afzienbare tijd af te ronden.

Reeds lange tijd ben ik betrokken bij het IWFT. Ik ben actief lid van de OPP en ben vier jaar lid geweest van het bestuur. Op het gebied van genderstudies heb ik mij in bijzondere mate gericht op het thema lichamelijkeheid. Daarnaast heb ik mij verdiept in de zorgethiek.

De laatste tijd is binnen het IWFT veel nagedacht over de functie van het netwerk. Op de laatste ALV is duidelijk geworden dat de inzet is om het IWFT als expertisecentrum op de kaart te zetten. Het IWFT heeft vele expertises binnen haar ledenbestand: geestelijk verzorgers, wetenschappers, ondernemers, predikanten en andere theologen. Het is een

groot goed als de aanwezige kennis en vaardigheden op verschillende wijzen beschikbaar kunnen worden gesteld van andere leden of van de samenleving. We zijn nu aan het ontwikkelen hoe we dit ten uitvoer kunnen brengen, zonder een al te grote belasting voor de leden. Ik zie er enorm naar uit om deze ontwikkeling te ondersteunen. De eerste stap zal zijn om de functionaliteit en informatievoorziening van de website te actualiseren en verbeteren. Het uiteindelijke succes van het expertisecentrum zal echter afhangen van de inzet van vele leden. Ik hoop daarom op jullie enthousiaste betrokkenheid bij het project.

Wanneer jullie wensen of ideeën hebben aangaande het IWFT, kunnen jullie altijd contact met mij opnemen. Dan bekijken het bestuur en ik wat we kunnen doen. Het netwerk is er immers ten bate van de leden. Het beste ben ik bereikbaar via het e-mailadres iwft@uu.nl. Vanaf nu werk ik op de donderdag voor het IWFT (tel. 030 2531839).

Hartelijke groet,

Annika den Dikken

Contributie 2010

In de maand oktober zal de contributie geïnd worden van de leden die de machtiging voor een automatische incasso hebben ondertekend. Diegenen die zelf de contributie overmaken worden verzocht om dit voor 31 oktober te doen. De contributie bedraagt € 25,- en voor studenten en minima € 11,00.

Wil je alsnog via automatische incasso betalen stuur dan vóór 1 oktober de ondertekende machtiging automatische incasso naar de penningmeester. Het formulier is te downloaden vanaf de homepage van www.iwft.nl

Nieuwe website

Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe website voor het IWFT. Deze hopen we op de volgende ledenvergadering te lanceren. Naast een nieuw jasje, zal de website gebruiksvriendelijker worden. Bovenal wordt de website de spil van het expertisecentrum. Meer nog dan voorheen kunnen leden hun expertise op de website kenbaar maken. Er komt een 'agora' waar leden de inhoud van hun projecten kunnen weergeven. Bovendien komen er dossiers waarin de lezer kennis kan nemen van vakinhoudelijke reflecties op actuele thema's. We hopen dat het een aantrekkelijke website wordt zowel leden als overige geïnteresseerden. En dat het een medium wordt waar leden hun steentje graag aan bijdragen.

In 2011 wordt het IWFT 35 jaar!

Volgend jaar willen we het 7^e lustrum groots vieren. Gedurende het jaar zullen er al enkele momenten plaatsvinden waarop u zult merken dat het een feestjaar is. In oktober zal er bovendien een groot lustrumsymposium plaatsvinden (datum nog onbekend). De bedoeling is om daarmee het IWFT als expertisecentrum op de kaart te zetten. Hoe kan dat beter door de leden de mogelijkheid te geven om hun expertise aan een ieder tentoon te spreiden?! Vele vormen zijn mogelijk. Denk aan: workshops, lezingen, video-presentaties, interviews, exposities, consulten, netwerkbijeenkomsten, muziek. Alle expertise met betrekking tot gender en religie mag uit de kast getrokken worden. Een uitgebreide uitnodiging volgt, maar denk vast eens na over je mogelijkheden om je expertise te delen met anderen. Ook als je geen actieve rol wilt spelen hopen we natuurlijk zoveel mogelijk leden te treffen op deze feestelijke dag.

Het Leven Vieren - een feestje voor de revolutionaire Catharina Halkes

Georganiseerd door het IWFT Vrouwenennetwerk Theologie, het Catharina Halkesfonds, het Oecumenisch Forum Christenvrouwen in Europa en de Oecumenische Vrouwensynode

Heel vrouwelijk christelijk Nederland heeft haar handen uit de mouwen gestoken om Tine Halkes in het zonnetje te zetten. Iedereen noemt haar Tine, de afkorting van Catharina gebruikt door intimi. In wezen is ze dat ook, ze zit in de genen van alle aanwezigen. Bij hen die haar rechtstreeks kennen omdat ze haar leerling waren, of met haar ten strijde hebben getrokken, of haar boeken hebben gelezen. Ze zit ook in de genen van latere generaties die haar boodschap hebben opgezogen uit het collectieve feministisch theologisch geheugen. Deze genetische verbinding was voelbaar op 4 september 2010 in de volle aula van de Radboud Universiteit.

Er werd niet alleen een verjaardag gevierd, maar het was tegelijkertijd een reünie.

Je werd overdonderd van alle bekenden die je tegenkwam, zelfs uit het buitenland waren ze gekomen om Tine te eren.

Het programma was sprankelend, levendig, luchtig, inspirerend, en 'modern'.

Er waren uiteraard felicitaties en lofredes, uitgesproken door Elisabeth Schüssler Fiorenza, Ruth Epting, Ursula King, Maaïke de Haardt, Mathilde van Dijk en Gé Speelman. Tussendoor werden we getrakteerd op een optreden van het Mama Verhalen Koor onder leiding van Astrid Seriese. Het veelkleurige vrouwenkoor uit de Haagse Schilderswijk zong multiculturele

levensliederen. Alle hoogte en dieptepunten in het leven werden bezongen: echt feministische theologie. En in plaats van een verjaardagstaart met knetterende sterretjes - dat zou tenslotte niet passen, negentig kaarsjes op een taart - werd er een lichtshow gegeven. Deze was gemaakt door jonge vrouwen. We zagen foto's van Tine uit verschillende fasen van haar leven, afgewisseld met glas-in-lood vormen en gekleurde sterren die door de aula spatten.

Uit de lezingen en lofredes lichten wat mij betreft een paar prachtige gedachten en zinnen op. Zo wordt er gezegd dat Tine een padvindster is, een religieuze leidster, maar vooral een grote geleerde. Elisabeth Schüssler Fiorenza noemt het vieren van de verjaardag van feministische geleerden een revolutionaire daad. Dit feest zien als een revolutionaire daad, dat is waarheid - bezien aan de resultaten van het feest. Tine blijkt de spil tot verbinding te zijn: van generaties, van de academische- en de vrouwenbeweging, en van gelovige vrouwen van de verschillende christelijke kerken. Het is ook de kern van ons christelijk leven, en onze feministische inspiratie: verbinden en heel maken is een revolutionaire daad in deze tijd van politieke en maatschappelijke polarisatie. Tine, en met haar de feministische theologie, voert een revolutie tegen de negatieve gevolgen van het patriërarchaat, de hiërarchie, en de scheiding van werelden.

Het persoonlijke leven van Tine lijkt ook een revolutionaire daad tegen de eindigheid. Tine heeft de zandloper tot nu toe een aantal keren weten om te keren.

Aan het einde van het feest wordt Tine in haar rolstoel het podium op gedragen. Zij spreekt met frêle stem een dankwoord uit, en eindigt met een knipoog: 'nu is het tijd om gebruik te maken van de sta-op stoel'.

Sylvia Grevel

CATHARINA HALKES FONDS

Koninklijke onderscheiding voor Prof.dr. Willy Jansen

Het heeft Hare Majesteit behaagd prof.dr. W.H.M. Jansen een Koninklijke onderscheiding te verlenen en haar te benoemen tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Deze onderscheiding wordt Willy Jansen verleend vanwege haar bijzondere verdiensten als wetenschapper voor de samenleving en als blijk van waardering en erkenning voor de wijze waarop zij die activiteiten inhoud heeft gegeven.

Op donderdag 29 april jl. heeft Willy Jansen, hoogleraar Vrouwenstudies en weten-

schappelijk directeur van het interdisciplinaire Institute for Gender Studies aan de Radboud Universiteit Nijmegen, een Koninklijke onderscheiding ontvangen uit handen van de burgemeester van haar woonplaats.

Willy Jansen is sinds 1975 verbonden aan de Radboud Universiteit, sinds 1992 als hoogleraar. Zij combineert kennis van islam, christendom en sekseverhoudingen en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de antropologie van het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Haar onderzoek leidde tot nieuwe inzichten op het gebied van islam en fundamentalisme. Willy Jansen was medeoprichter van de Nederlandse Onderzoekschool voor Vrouwenstudies en voorzitter van het Nederlands Genootschap Vrouwenstudies. Daarmee stond ze aan de wieg van de ontwikkeling van genderstudies en emancipatieonderzoek in Nederland. Ze adviseerde onder meer over het opzetten van instituten genderstudies in Zweden, Zwitserland, Roemenië, Jordanië en Marokko. In het Institute for Gender Studies weet ze medewerkers uit twaalf verschillende disciplines tot een eenheid te smeden die buitengewoon presteert. Haar wetenschappelijk werk is herhaalde malen bekroond en in 2009 werd Jansen gekozen tot lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

NIEUWS VAN DE DEELNETWERKEN

OPP

De OPP-week 2011 wordt gehouden in de Emmaus-priorij in Maarssen. Aanleiding voor deze verhuizing is de behoefte aan een beter bereikbare plaats voor de OPP-week, waardoor het makkelijker wordt om een gedeelte van de OPP-week te komen en/of de vergaderingen van de ESWTR en de OPP bij te wonen. Meer informatie en een opgaveformulier volgen eind oktober voor alle leden van het OPP-netwerk.

Helpende Hand

Bijeenkomst 'Leiding geven - leiding nemen - leiding ontvangen'

Op 7 juni zaten 15 vrouwen rond de tafel in het Graalhuis om van gedachten te wisselen over het thema leiderschap. Het was een bijeenkomst van de Helpende Hand, het deelnetwerk voor pastores, geestelijk verzorgers en predikanten, maar ook andere belangstellenden waren van harte uitgenodigd. Tijdens de bijeenkomst hebben we een spinnenweb gemaakt van associaties die het onderwerp 'leiding geven, nemen en ontvangen' bij de deelnemers opriep. De associaties werden door Anne-Claire Mulder gerelateerd aan thema's uit het boek van Carol

Becker: Leading Women. How Church Women Can Avoid Leadership Traps and Negotiate the Gender Maze.

Op *maandagmorgen 29 november* zal een tweede bijeenkomst rond dit thema plaatsvinden. Ook geïnteresseerden die de eerste keer niet geweest zijn, zijn van harte welkom!

Hoe geef jij leiding?

Neem je graag de touwtjes in handen? Ben je geneigd je bescheiden op te stellen en veel ruimte te geven aan initiatieven van anderen (en wat doe je dan als je die eigenlijk niet ziet zitten)? Laat je je manier van leidinggeven afhangen van de situatie en de groep? Hoe maak je de inschatting wat in die situatie de juiste manier is?

Je hebt op deze ochtend de gelegenheid om aan de hand van een leiderschapstest jouw specifieke stijl van leidinggeven te onderzoeken en in contact te komen met manieren waarop anderen dat doen. Ook nu zullen we jullie eigen inbreng in verband brengen met relevante literatuur.

Nb: je hoeft niet professioneel leiding te geven, als het onderwerp je aanspreekt ben je van harte welkom!

De procesbegeleiding van deze bijeenkomst is in handen van Anne-Claire Mulder (Universitair Docente PThU) en Sandra Veen (theologe en loopbaancoach). Wij zijn zelf niet werkzaam als pastor, predikant, geestelijk verzorger of kerkelijk werker. Wel stuiten wij in ons werk regelmatig op vragen rond leiderschap, gender en religie. Wij willen dit onderwerp graag verder samen met jullie uitdiepen.

Graag zien we je op maandag 29 november. Nadere informatie over plaats en precies tijdstip worden nog bekend gemaakt.

Voor opgave en meer informatie kun je terecht bij Sandra Veen, s.veen@aspiro.nl of 035-6921399.

Jasja Nottelman (coördinator Helpende Hand), Anne-Claire Mulder en Sandra Veen

VOLT

De laatst geplande bijeenkomst op 17 september is niet doorgedaan. (Oorspronkelijk was de bijeenkomst gepland op 24 september, maar die datum is onderweg een keer veranderd.) De laatste tijd waren de organisatoren van VOLT-bijeenkomsten (in dit geval Christa de Wit en Ine van Emmerik), ook meteen de coördinator van VOLT. Zij gaven het stokje door aan een volgend team. Die ketting is nu gebroken. Daarom hebben Christa, Ine en

Fieke Klaver (co-organisator van de laatste bijeenkomst in maart) de koppen bij elkaar gestoken.

Want de vraag is: hoe nu verder?

Hoe gaan we verder met de doelstelling van VOLT om samen te werken aan onze professionalisering en de versterking van onze netwerken? Wat is de vorm die daar nu bij past?

Binnen het IWFT leeft het idee om volgend jaar een groot lustrumsymposium te organiseren. Zullen we daar onze energie op richten? Wat zou de input van VOLT op zo'n symposium zijn? Hebben we voorstellen voor thema's?

Om maar een voorzet te geven: wat hebben vrouwelijke theologen en godsdienstwetenschappers specifiek te zeggen in een tijd van secularisatie en grote diversiteit in geloof en levensbeschouwing? Moet er een brainstormbijeenkomst komen?

Ieder van ons heeft veel in huis en de momenten van synergie zijn altijd bemoedigend en inspirerend geweest. Wij willen dat niet zomaar laten verdampen. Graag jullie input en reactie.

Hartelijke groet,

Christa de Wit, Fieke Klaver en Ine van Emmerik

(reacties via Ine: info@extravaleren.nl)

NIEUWS VAN DE FACULTEITEN

PTHU - Pao cursus

Net als de afgelopen twee jaren biedt de PTHU een upgrade feministische theologie en exegese aan. Deze upgrade wordt gehouden op 15 en 16 november 2010 op Hydepark in Doorn.

De Geest waait waar ze wil...

Upgrade feministische theologie en exegese. Een belangrijk kenmerk van veel feministisch theologische reflectie op God is de positieve en creatieve herneming van de 'figuur' van de Geest dan wel het (impliciete) pneumatologische karakter van de Godsbeelden die zij ontwikkelen. Dit komt tot uiting in de metaforen in liedteksten en gebeden voor de (beweeglijke) aanwezigheid van God. Het is ook te vinden in een Godsbeelden als 'power-in-relatie'(Carter Heyward), of 'Being' (Mary Daly). In deze cursus onderzoeken we deze beelden en gaan we o.a. dieper in op de NT wortels van een beeld van God als 'kracht-in-relatie'.

Doelgroep: predikanten en kerkelijk werkenden.

Anne-Claire Mulder is docente Vrouwenstudies aan de Protestantse Theologische Universiteit. Ze houdt zich bezig met vragen naar de rol en betekenis van gender in transformatieprocessen van christelijke gemeenschappen.

Magda Misset-van de Weg studeerde theologie in Tilburg, werkte als onderzoekster in Utrecht, als docent Nieuwe Testament in Nijmegen en nu in Kampen.

Voor meer informatie kijk op: www.pthu.nl en dan cursussen en diensten.

PERSONALIA

Op 22 oktober 2010 houdt **Angela Berlis** in Bern haar oratie over "Geschichte des Altkatholizismus: Forschungsanliegen und -perspektiven im 21. Jahrhundert". Sinds augustus 2009 is Angela werkzaam als hoogleraar in de *Geschichte des Altkatholizismus und Allgemeine Kirchengeschichte Vorsteherin Departement für Christkatholische Theologie*.

Vanaf 1 september 2009 werkt **Ruth Hessel** als docent godsdienstwetenschap bij Christelijke Hogeschool Windesheim, afdeling Theologie en Levensbeschouwing. Zij combineerde deze baan met het werk als identiteitsbegeleider. Per 1 september 2010 is zij hiermee gestopt, omdat haar werkzaamheden bij Windesheim zijn uitgebreid.

Abeltje Hoogenkamp is onlangs door de Protestantse Kerk Amsterdam beroepen als predikant voor de stad. De intrededienst, waarin ds. Paul Visser voorgaat, is zondag 10 oktober om 15.00 uur in de Noorderkerk, Noordermarkt 48 in Amsterdam. Belangstellenden van harte welkom. Op zondag 31 oktober, Hervormingsdag, presenteert zij samen met Lodewijk Dros (chef 'Letter & Geest' dagblad Trouw) het 'Festival van de Hervorming'. In drie rondes gaan Dros en Hoogenkamp in gesprek met reformatoren van vroeger, vandaag en morgen. Historica Mirjam van Veen speelt Calvijn, Hilde Kiebaum (Sant Egidio, Antwerpen) spreekt als hedendaagse kerkhervormer en in de derde ronde hopen we minstens één vrouwelijke reformator te kunnen horen...

Dr. Petruschka Schaafsma is per 1 februari 2010 aangesteld als universitair docent Religie en Wijsgerige Antropologie bij de Leidse leerstoelgroep Ethiek van de Protestantse Theologische Universiteit.

Door het overlijden van prof. dr. Kune Biezeveld is binnen de PThU een vacature

universitair docent Dogmatiek ontstaan. Deze zal per 1 september a.s. worden vervuld door **Mevr. dr. Heleen Zorgdrager**.

De aanstelling geldt vooreerst voor een periode van drie jaar, op basis van 0,7 werktijd, en heeft als bijzondere opdracht theologie en gender.

Heleen Zorgdrager is in 1985 afgestudeerd aan de Theologische Universiteit in Kampen. In 2003 promoveerde zij bij prof. dr. G.W. Neven. De titel van haar proefschrift luidde: "Theologie die verschil maakt. Taal en seksedifferentie als sleutels tot Schleiermachers denken." Het terrein van haar publicaties en haar onderzoeksinteresse betreft de veranderende protestantse identiteit in de postmoderne wereld, de dialoog met de oosterse orthodoxie, interculturele hermeneutiek, en visies op verlossing, heiliging en gemeenschap in genderperspectief.

Heleen Zorgdrager is studentenpredikant geweest in Leiden en gemeentepredikant in Leersum.

Vanaf 2005 was zij relatiebeheerder voor Zending en Theologie in Europa bij Kerk in Actie te Utrecht.

Daarnaast is zij universitair docent protestantse theologie en oecumenica aan de Ukrainian Catholic University te Lviv in de Oekraïne.

De functie aan de universiteit in Lviv zal ze naast haar functie aan de PThU blijven uitoefenen.

IN MEMORIAM

Herinneringen aan Esther de Boer (1959-2010)

Esther de Boer was oud-lid van het IWFT

Esther de Boer (foto: W&D)

'Ik was verbijsterd', vertelde Esther de Boer vorig jaar aan Berber Bijma. 'In de eerste plaats omdat er een evangelie van Maria Magdalena bleek te zijn dat al in 1896 was gevonden. In de tweede plaats omdat ik dat

niet wist. Dat riep zoveel vragen bij mij op, dat ik besloot mijn doctoraalscriptie te schrijven over de figuur Maria Magdalena in het evangelie dat naar haar genoemd is en in de vier bijbelse evangeliën.' Het werd haar onderwerp en is dat altijd gebleven.

Op dinsdag 6 juli jl. overleed zij, 51 jaar oud. Ze had een zwaar jaar achter de rug met een operatie, bestralingen en chemotherapie. Maar sinds begin juni was ze weer op de been en hoopte in september weer in Kampen aan het werk te gaan. Daar was ze Universitair docente Nieuwe Testament. Juist daarom was haar plotselinge dood een grote schok.

Esther Adelheid de Boer werd geboren op 1 juni 1959 in Waalwijk. Ze studeerde theologie aan de Vrije Universiteit met als hoofdvak Nieuwe Testament, en kwam op het spoor van Maria Magdalena door het lezen van *De Gnostische evangeliën* van Elaine Pagels.

In 1988 werd ze gereformeerd legerpredikant, later werkte ze gedurende elf jaar als gemeentepredikant. Ze combineerde dat steeds met onderzoek en met gastcolleges vrouwenstudies theologie in Kampen. In 1996 verscheen het boek waarmee ze in theologisch Nederland bekend werd *Maria Magdalena, de mythe voorbij*. Daarin stelt ze dat Maria Magdalena in de loop van de kerkgeschiedenis ten onrechte het imago kreeg van bekeerde prostituee. Ze was veeleer een apostel, maar kreeg niet die eer omdat ze een vrouw was. In 2002 promoveerde ze aan de theologische universiteit in Kampen op het proefschrift: *The Gospel of Mary: Beyond a Gnostic and a Biblical Mary Magdalena.*'

De Boer deed haar onderzoek naar Maria Magdalena op grond van het Nieuwe Testament, het Evangelie van Maria en vroeg-christelijke teksten. Haar visie op Maria Magdalena was een heel andere dan die van Dan Brown of de esoterische beweging. In FIER (5-2005) schreef ze: 'De stroming die zoekt naar een meer historische visie staat met dit alles op gespannen voet, omdat de vroegere bronnen over Maria Magdalena nu eenmaal niets melden over haar als priesteres van de Godin, als huwelijkspartner van Jezus, als ingewijde door de Essenen in de Judeese woestijn. Ook vertellen de vroege bronnen niets over Maria Magdalena als iemand die zich bekeerde van een overspelig leven, of het evangelie verkondigde in Frankrijk en daar dertig jaar in eenzaamheid boete deed.' In FIER (1-2008) stelde ze in haar artikel *De vrouw die Jezus zalfde*: 'Als staande vrouw die Jezus' hoofd zalfde - een profetisch en priesterlijk gebaar - was ze iemand die zich bewust was van haar goddelijke zending, van het sacrament dat ze namens God bediende.'

Vanaf 2003 was De Boer universitair docent in Nijmegen en Kampen, en gastpredikant in Eijsden en Maastricht. Ze publiceerde *De geliefde discipel, vroeg-christelijke teksten over Mara Magdalena* in 2006 en vorig jaar *Marcella van Rome*. Over Marcella, een bijbelgeleerde in de vierde eeuw, zei ze: 'Je zou haar een kerkmoeder kunnen noemen.'

Esther de Boer was ook echtgenote, moeder, vriendin en familielid. Daar zal ze de grootste leegte nalaten en de meeste herinneringen. Maar ook wij zullen haar missen. Als vrouw van onze beweging, voor wie de feministische bijbellesing, de vrouwelijke ambtsdrager, de plaats van vrouwen in de kerken en het inclusief taalgebruik van wezenlijk belang waren. Als gedreven onderzoekster die teksten bestudeerde met altijd de vraag in haar achterhoofd wat haar nieuwe inzichten zouden kunnen betekenen voor gelovige vrouwen van vandaag.

Moge haar gedachtenis ons tot zegen zijn.

Agnes Grond

Deze tekst is afkomstig uit FIER (5-2010).

STUDIEDAGEN EN CONGRESSEN

Baas in eigen boerka

Feminisme dankzij of ondanks de islam? *29e Globaliseringslezing, woensdag 6 oktober 2010 - Filmvertoning, lezing en discussie.* Het Franse parlement heeft ingestemd met een boerkaverbod, in eigen land spreekt Geert Wilders over een kopvoddentax. Met een westerse bril op blijft het beeld van de vrouwen in de islamitische wereld eenzijdig en star. Onder elke hoofddoek zou een hulpeloos slachtoffer schuilgaan. Volkskrantjournalist Rob Vreeken nam de moeite vrouwen in moslimlanden zelf te vragen hoe zij denken over feminisme, zelfbeschikkingsrecht en man-vrouwverhoudingen. Van Indonesië tot Afghanistan en van Iran tot Senegal houden islamitische vrouwen er geheel eigen standpunten op na. Zij hebben de politieke islam tegen, maar het tij van de maatschappelijke verandering mee. Moeten we deze vrouwen helpen 'bevrijden' of doppen ze hun eigen boontjes? Bij het verschijnen van het boek *Baas in eigen boerka* (Meulenhoff) van Rob Vreeken leggen we deze vraag voor aan de in New York woonachtige Mona Eltahawy. Deze van geboorte Egyptische en veelvuldig gelauwerde columnist (o.a. voor *Al Arab*, *The Jerusalem Report* en *Politiken*), schrijft en doceert over Arabische zaken en moslimkwesties.

Eltahawy was de eerste Egyptische journalist die zowel in Israël als in Saudi Arabië als

correspondent werkte. Ze noemt zichzelf een trotse, liberale moslim en neemt geen blad voor de mond. Discussie o.l.v. van Naima Azough. Voorafgaand aan de lezing om 19.00 uur vertoning van de documentaire Satellite Queens (Bregtje van den Haak, VPRO Tegenlicht/Submarine) over de gedurfde vrouwen-talkshow uit het Midden Oosten Kalaam Nawaem.

Aanvang film: 19.00 uur
Aanvang lezing en debat: 20.30 uur
Toegang: € 12,50 / € 9,50 met korting
Reserveren: receptie@felix.meritis.nl
Telefonisch 020-623 13 11.

De Globaliseringslezing is een initiatief van De Volkskrant, VPRO/Tegenlicht, Felix Meritis, Uitgeverij Lemniscaat, Radio Nederland Wereldomroep en Sandra Rottenberg, met financiële ondersteuning van de NCDO, voor deze gelegenheid in samenwerking Uitgeverij Meulenhoff.

Zie voor al onze voorgaande lezingen: www.globaliseringslezing.nl

15 en 16 oktober 2010, Congres Nijmegen: Gender in Practice

Op 15 en 16 oktober 2010 organiseert het Institute for Gender Studies ter ere van zijn 25-jarig bestaan het congres *Gender in Practice. An interdisciplinary conference on the practical turn in gender and sexuality*. Gerenommeerde onderzoekers nemen de recente hernieuwde belangstelling voor praktijken, materialiteiten, technieken en routines nader onder de loep. In lezingen en discussies komen lichamen, hersens, kunst, netwerken, politiek, religieuze objecten, erfgoed, archieven en herinneringen aan bod. Deelnemers laten inspirerende voorbeelden zien en spreken over vragen als: Wat brengt deze *practical turn* genderstudies? Hoe verhoudt het zich tot empirische wetenschap? Waarin verschilt het van een discursieve benadering? Wat zijn mogelijke obstakels of valkuilen? Sprekers zijn onder andere Rebecca M. Jordan-Young (Barnard College Columbia University), Susan Legêne (VU), Amade M'Charek (UvA), Waltraud Ernst (Universiteit Hildesheim) en Louise Wolthers (Universiteit van Kopenhagen). Meer informatie vind je op www.ru.nl/genderstudies.

La Première - VUConnected

Vrijdag 15 oktober 2010, 10:45 uur, Amsterdam, Hoofdgebouw VU, Auditorium, Boelelaan 1105.
'Religie is ouderwets, patriarchaal, vrouwonvriendelijk en werkt de emancipatie van de vrouw tegen'. Een vooroordeel of bittere realiteit?

Vrouwen uit verschillende wereldreligies wisselen kennis en ervaringen uit over de rol van religie in hun carrière. Werkt religie belemmerend of emanciperend voor vrouwen in leiderschapsposities? Welke positieve en negatieve mechanismen werken binnen de verschillende religies? Bereiken vrouwen leidinggevende functies mede door de inspiratie die zij halen uit religieuze tradities?

Het vrouwen netwerk van de Faculteit der Godgeleerdheid Vrije Universiteit Amsterdam viert in het academisch jaar 2010-2011 haar 130-jarig bestaan. Dit programma valt onder het thema van het lustrum jaar "Vrijheid in Verantwoordelijkheid"

Het programma:

10.30 Ontvangst koffie, thee
10.45 Opening door Roeleke Vunderink, secretaris College van Bestuur VU
11.00 Lezing door Nelly van Doorn-Harder, bijzonder hoogleraar Dialoog Christendom en islam VU.
11.45 Bijdragen van o.a. Tamarah Benima rabbijn, voormalig hoofdredacteur Nieuw Israëlitisch Weekblad, Yasmine Elksaihi, voorzitter bestuur poldermoskee en Kathleen Ferrier, lid van de 2e Kamer voor het CDA.
12.30 Pauze
13.30 Lezing door Annelies Knoppers, hoogleraar Gender en managementfuncties UU
13.45 Bijdragen van Bloeme Evers-van Emden, publiciste, Maaïke de Haardt, hoogleraar Religie en Gender RU en Stella van de Wetering, universitair docent Arabisch VU en INHolland
14.30 Zes rondetafel gesprekken
15.15 Cabaret door Funda Mujde
15.45 Afsluiting en borrel

Aanmelden: www.vuconnected.nl

Toegang is €20. Voor leden Vereniging VU-Windesheim en medewerkers Faculteit der Godgeleerdheid €15 (geef bij je bestelling aan dat je medewerker bent van Faculteit der Godgeleerdheid. Voor studenten is de bijeenkomst gratis.

We praten dezelfde taal, maar horen elkaar niet!

Een ontmoeting tussen verschillende religies.
Op zaterdag 16 oktober 2010 komt Leyla Cakir naar de Apostel Thomaskerk, De Keijzerstraat 20, te Enschede. Zij gaat ons vertellen over de ontwikkelingen van de moslimvrouwenorganisatie in Nederland. Er zijn vrouwen die de overstap van het christen zijn naar de islam maken. Hoe komen ze tot die keuze en waar is dit op gebaseerd?

Wat is de positie van de vrouw binnen de islam?
Allemaal onderwerpen die aan de orde zullen komen.
Het belooft een interactieve ochtend te worden.

Wie is Leyla Cakir?

Zij spreekt als voorzitter van de landelijke moslimvrouwenorganisatie Al Nisa. Deze organisatie vindt dialoog een belangrijk onderdeel van haar activiteiten in de samenleving, met name tussen christelijke en islamitische vrouwenorganisaties.

Programma

10:00 uur ontvangst met koffie/thee
10:30 uur inleiding door Leyla Cakir
11:30 uur ontmoeting in kleine groepen
12:45 uur broodjes
13:30 uur afsluiting

Uitnodiging aan: mannen en vrouwen die meerwaarde zien in elkaar ontmoeten

Datum: zaterdag 16 oktober 2010

Tijd: 10:00 uur tot 13:30 uur

Locatie: Apostel Thomaskerk, Thomas de Keyserstraat 20, 7545 RZ Enschede

Kosten: geen, maar een vrijwillige bijdrage is welkom

Aanmelden graag voor 7 oktober 2010. Dit kunt u doen bij: orhan@imao.nu, 06-24374604
ofj.dijkhof@pkn.nl, 06-11537675.

Hartelijk welkom op deze bijeenkomst georganiseerd door het islamitisch-, katholiek- en protestants maatschappelijk activeringswerk Overijssel in samenwerking met de provinciale werkgroep Vrouw en Kerk PKN.

Het Oecumenisch Vrouwennetwerk N.H. organiseert al een aantal jaar interreligieuze/interculturele festivals voor vrouwen in de omgeving van Alkmaar.

De nadruk ligt steeds op het ontmoeten van elkaar door samen dingen te doen en te ervaren, maar ook op uitwisseling door middel van gesprek. Voornaamste doel is het elkaar beter leren kennen. We zouden het ook heel leuk vinden als dit tot blijvende ontmoetingen zou leiden.

Graag nodigen wij ook U uit voor deze dag die gehouden zal worden op 14 november 2010 op het Asielzoekers Centrum (AZC) te Alkmaar. Het thema: Verborgene talenten. We beginnen om 12.00 uur tot 17.00 uur er is kinderopvang aanwezig. Tot ziens namens de festivalgroep Louwra van de Velde. Informatie op te vragen via de mail: louwravdvelde@gmail.com

Ignatiushuis

Centrum voor geloof en cultuur
Contactpersoon: Fieke Klaver

Aanbod:

Oktober

VR 01 14.00 - 16.00 Geïnspireerd leven en werken, Dick de Korte en Fieke Klaver, oefeningen uit Mindfulness en Zijnsorientatie, 6x € 75,-.

VR 01 19.30 - 21.30 Liefde overwint écht alles Esther van Dijk, Zangcursus liederen uit Orfeo 18x € 180,- of 3x € 65,-.

ZA 23 10.00 - 16.00 Want niemand weet wat leven is, Riette Beurmanjer, Dansdag € 50,-

DO 28 19.30 - 22.00 Illusie en werkelijkheid, Everdien Hoek, Lezing + Museumbezoek op zaterdag 30/10 10.00 - 12.00 € 25,-.

ZA 30 10.00 - 16.30 De Parel van Rumi, over de noodzaak van Ik én Wij, Inez van der Spek, Abdulwahid van Bommel, Manuela Kalsky, derwishdangroep e.a. Interreligieuze bezinningsdag in de Mozes en Aäronkerk € 25,-.

November

VR 05 13.30 - 16.30 Het lichaam als verhaal, Dieuwke Talma, Workshop haptonomie € 15,-.

WO 10 10.00 - 12.00 Cursus Dans en meditatie, Riette Beurmanjer 8x € 145,-.

ZA 13 10.00 - 16.30 De kunst van loslaten, Joke Litjens, Workshop € 50,-.

VR 26 11.00 - 13.00 Mystiek in de Advent, Antoinette van Gurp, Mediteren met Ruusbroec € 15,-.

December

WO 08 10.00 - 16.30 Maria brengt je bij je kracht, Joke Litjens, Bezinningsdag in de Advent € 50,-.

ZA 11 13.00 - 17.00 Een ruimte waar liefde kan wonen, Kitty Bouwman, contemplatieve dansmiddag € 10,-.

WO 15 20.00 - 22.00 Kerstpreken van Augustinus, Kitty Bouwman, lezing € 10,-.

Adres Ignatiushuis:

Beulingstraat 11
1017 BA Amsterdam
Tel: 020-6798207

e-mail: info@ignatiushuis.nl en

fklover@ignatiushuis.nl

internet : www.ignatiushuis.nl

Op de website van het Ignatiushuis kunt u ons volledige programma en het laatste nieuws bekijken. U kunt zich daar aanmelden voor de cursussen en voor de maandelijkse Nieuwsbrief per e-mail.

Jubileum 25 jaar VPSG.

Dit jaar is het 25 jaar geleden dat de VPSG vanuit het oecumenisch netwerk Vrouw en Geloof Noord-Holland werd opgericht door Annego Hogebrink en Donne Schmaal. Steeds meer vrouwen doorbraken hun zwijgen over het hun aangedane seksueel geweld. In de kerken vonden zij geen gehoor. Daarom namen vrouwen, RK en protestant, de taak op zich om zelf pastorale begeleiding te gaan geven. Eerst als vrijwilligers, maar al gauw ook betaald. Het specialisme was en is de verwevenheid die er kan zijn van seksueel geweld met geloof, godsdienst of spirituele traditie. Van meet af aan stond de VPSG voor onafhankelijkheid en een autonome werkwijze gebaseerd op feministische theologie en methoden uit de vrouwenhulpverlening.

VPSG staat oorspronkelijk voor Vrouwen Pastoraat Seksualiteit Geloof. Het was dan ook jarenlang vóór vrouwen dóór vrouwen. In de loop van de tijd is dat veranderd: er komen al langere tijd ook mannen die slachtoffer waren. We noemen ons daarom tegenwoordig: Stichting VPSG- advies en ondersteuning bij vragen rond seksueel geweld, godsdienst en zingeving.

Onze corebusiness is en blijft de coaching van mensen met ervaring met vormen van seksueel of relationeel geweld. Zo worden elk jaar meer dan 600 gesprekken gevoerd. Daarnaast wordt voorlichting, advies en coaching gegeven aan pastores en predikanten, aan gemeenten en parochies en worden studiedagen, groeps-gesprekken en trainingen georganiseerd.

Het feit dat de VPSG er al 25 jaar moet zijn is natuurlijk eigenlijk niet echt een feestje waard. Maar zolang er seksueel geweld bestaat willen wij er zijn en mensen een pleisterplaats bieden, waar mensen hun verhalen van verschrikking kunnen delen om daarna vanuit hun eigen kracht weer op weg te gaan.

Programma jubileumactiviteiten.

In de viering *Pleisterplaats voor spoorzoekers* willen we elkaar bemoedigen om het verlangen naar een nieuw levensspoor niet op te geven. Tijd: zondag 7 november 2010, 10.30 uur. Plaats Nieuwe Groenmarktkerk, Nieuwe Groenmarkt 14, Haarlem.

Op 25 november 2010, (VN Internationale Dag tegen geweld tegen vrouwen) Symposium 25 jaar VPSG: *elkaar tot spreken horen*.

Prof. Dr. Erik Borgman spreekt onder de titel "Het kwaad", over seksueel misbruik en de kerken.

Drs. Marijke Baljon: "Verwonde manlijkheid. De invloed van seksueel misbruik op de identiteitsontwikkeling van jongens en mannen".

Marijke Baljon is klinisch psycholoog-psychotherapeut. Ze heeft een dag-behandelingprogramma voor in hun jeugd misbruikte mannen binnen het TRTC (Topreferent traumacentrum), onderdeel van GGZ Drenthe te Assen.

Jagoda Paukovic: "Wat heb je mijn zuster aangedaan? Geweld tegen vrouwen in de Democratische Republiek Congo"

Jagoda Paukovic is Senior Policy Advisor in Justitia et Pax Nederland. Haar werk omvat de problematiek van seksueel geweld in Congo en het thema van diversiteit en sociale cohesie in Centraal en Oost-Europa.

Drs. Anoushka Boet: "Het zwijgen doorbroken. Seksueel Geweld in historisch perspectief."

Anoushka Boet is werkzaam bij MOVISIE, kennis en advies voor maatschappelijke ontwikkeling, afdeling Aanpak Seksueel en Huiselijk Geweld als adviseur Aanpak Huiselijk en Seksueel Geweld.

Optreden van Schola Cantorum Karolus Magnus uit Nijmegen: *Gezongen monument: gregoriaanse gezangen gedenken geweld tegen vrouwen*.

Aansluitend receptie.

Aanvang: 13.00 – 18.00 uur, Doopsgezinde Kerk, Frankestraat 24, Haarlem.

Toegang gratis, een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld.

Zaterdag 11 december 2010 Benefietconcert door Aioloskwartet. Vier fluitistes spelen de sterren van de hemel. Aanvang 15.00 uur, Adelbertuskerk, Rijkstraatweg 26, Haarlem. Kosten: €20,-. Aansluitend een Benefiet-maaltijd: gezellig en lekker viergangendiner op de nieuwe locatie van Vincent's Eethuis. Aanvang: 17.00 uur, Vincent's Eethuis, Rijkstraatweg 80, Haarlem, Kosten: €:30,-. Diner en concert samen: € 45,-
Zie de website www.vpsg.nl

VROUWENSTUDIES ALGEMEEN

Musical over Maria

Zondag 5 september is de nieuwe musical 'Maria, de kracht van een liefde' gepresenteerd in de Van Houtenkerk te Weesp. Willien van Wieringen werkte op de achtergrond als gesprekspartner en meeleezer. De musical is de achtste op rij geschreven voor kerkelijke gemeenten en parochies van Gerard van Midden (tekst) en Gerard van Amstel (muziek). De makers zeggen over de inhoud: 'De musical Maria verbindt de Bijbelse fragmenten over het leven van Maria op een natuurlijke manier met de levensvragen van mensen van nu. En in al die ervaringen gaat het ten diepste om de kracht van de liefde.' Zie: www.musicalmaria.nl

FIER Special

FIER begint 2011 met een (uitneembaar) special: Riet Bons-Storm laat belangrijke, inspirerende, irriterende, en verrassende feministische theologen uit twee eeuwen en vijf continenten de revue passeren:

- * Chung Huyn Kyung over Han-geesten
- * De queer God van Marcella Althaus-Reid
- * Mary Daly en de woede
- * en daarnaast portretten van Nelle Morton, Fokkelien van Dijk-Hemmes, Catharina Halkes, Rosemary Radford Ruether, Mercy Amba Oduyoye, Marianne Katoppo, Elisabeth Schüssler Fiorenza.

Mis hem niet, en neem, als je dat nog niet hebt, een abonnement op FIER! Meer informatie op www.tijdschriftfier.net.

FIER verschijnt op 7 januari 2011.

FemArtMuseum Nederland

Afgelopen zomer was het FemArtMuseum te zien in de tentoonstelling *Frauenmuseen Weltweit* in het vrouwenmuseum in Aarhus, Denemarken en in het vrouwenmuseum in Wiesbaden, Duitsland. De tentoonstelling gaat in 2011 door naar het vrouwenmuseum in Hittisau, Oostenrijk en in 2012 naar het vrouwenmuseum in Merano, Italië.

Catalogus 2, *Frauenmuseen Weltweit* is in Nederland te bestellen door €15,- (incl. porti) over te maken op giro 8114101 t.n.v. Freda Dröes, Amsterdam met vermelding van adresgegevens.

Hierin zijn opgenomen alle voordrachten van de conferentie *Frauenmuseen Weltweit* in Bonn, september 2009. Tevens foto's van de tentoonstelling en van de speciaal ingerichte kamers in het kunstenaarshotel. De 1^e catalogus waarin vrouwenmusea uit de hele wereld, waaronder het FemArtMuseum in Nederland, zich introduceren is nog steeds te bestellen door €20,- over te maken op bovengenoemd gironummer onder vermelding van adresgegevens.

We zijn bezig met de voorbereiding van 2 tentoonstellingen. We maken een tentoonstelling uit de collectie van de

Nederlandse Staat met hulp van het Instituut Collectie Nederland. Samen met het Museum voor Moderne Kunst in Arnhem maken we een tentoonstelling onder de titel *Matria*. Daarnaast blijven we zoeken naar een ruimte voor het FemArtMuseum

Giften welkom op 781509025 t.n.v. FemArtMuseum, Amsterdam.

Freda Dröes, Directeur FemArtMuseum i.o.

De Stichting Religieuzen Tegen Vrouwenhandel (SRTV)

heeft een map samengesteld met overwegingen rond mensenhandel. De overwegingen zijn getiteld 'Ik heb de jammerklachten gehoord; Ik zal er zijn!'

De map bestaat uit een vijftal boekjes met bijbelreflecties, overwegingen, gebeden en teksten. De boekjes kunnen gebruikt worden bij vieringen, kleine bijeenkomsten, als materiaal voor volwassenen catechese of bij gespreksgroepen. Het materiaal is ook zeer geschikt voor jongeren.

Een mapje kost €5,-, 10 mapjes of meer kosten €3,50 per stuk (prijzen zijn exclusief verzendkosten).

Voor informatie of bestellingen:

Stichting Religieuzen Tegen Vrouwenhandel
St. Janssingel 92

5211 DA 's-Hertogenbosch

Tel: 073 - 615 44 44

E-mail: srtv@srtv.info

Het oecumenisch vrouwennetwerk (OVN)

heeft haar beleidsplan af voor de komende 4 jaar. Er staat ondermeer in wat we bereikt hebben de afgelopen jaren en wat we nog van plan zijn. De werkgroepen die vallen onder de OVN worden er ook in beschreven. Ik wil graag een thema uitlichten namelijk de impulsdagen georganiseerd door vrouw en geloof uit Hoorn. Het laatste thema was "Hoe gaat het met jou?" Deze impulsdagen worden altijd goed bezocht. Ook de festivaldag valt onder de OVN. Wilt u een exemplaar toegestuurd krijgen, stuur dan een email naar het volgende adres: louwrvdvelde@gmail.com

OPROEPEN

Essaywedstrijd met mooie prijzen

Over het onderwerp vrouwen, religie en leiderschap organiseert VUconnected en het vrouwennetwerk (zie ook onder 'studiedagen' - red.) een essaywedstrijd. Stuur voor 31 december 2010 een ongepubliceerd essay in van maximaal 1500 woorden over de stelling *Emancipatie is pas mogelijk als religie ophoudt te bestaan*.

De jury bestaat uit: Renate Dorrestein, Emiel Hakkenes en Mirjam van Veen. De hoofdprijs is 250 euro. Het winnende essay maakt kans op publicatie in Trouw.

Mirjam van Veen, Faculteit theologie, Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105, 1081HV Amsterdam essaywedstrijd@gmail.com

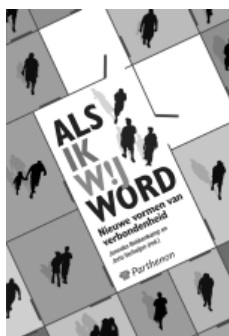
Columnwedstrijd 'Anders! Daarom sta ik hier'.

Vrouwen onder de 35 jaar: doe mee, laat je stem horen en win een meerdaagse Lutherreis! De kerk beheert het oude goud van de christelijke traditie. Maar wat doet ze ermee? Begin zestiende eeuw vonden sommigen dat de erfenis verkwanseld werd. Eén van hen, een augustijner monnik, zette zich in voor het opdelen van het goud. Van hem – Maarten Luther – zijn de gevleugelde woorden: 'Hier sta ik, ik kan niet anders.' De rest is geschiedenis. Die geschiedenis, die onder meer de Protestantse Kerk in Nederland heeft opgeleverd, is niet uitgewerkt. Maar wat valt er mee te doen? Leren hoe je kerken netjes sluit? Het gelovig deel der natie terugtrekken binnen de linies van de *bible belt*? Wij zijn ervan overtuigd dat een nieuwe generatie betere ideeën heeft. Jonge reformatoren met lef, haalbare plannen of hemelbestormende initiatieven, die zeggen: 'Anders! Daarom sta ik hier.' Het hoeven geen uitgewerkte, doortimmerde ideeën te zijn – ze passen in een tekst van 350 tot 400 woorden. Meer een column dan een preek, eerder een *cri de coeur* dan een doorwrochte analyse. De tien beste columns worden geplaatst op de website van dagblad *Trouw*. De winnende reformatoren zijn op Hervormingsdag eregasten van de Protestantse Kerk Amsterdam. Tijdens het 'Festival van de Hervorming' op 31 oktober wijst de jury drie winnaars aan: zij krijgen een boekenbon van 100 euro en spreken hun column *live* uit voor het festivalpubliek. Daarna kiest het publiek de beste bijdrage: de publiekslieveling wint ook nog een meerdaagse Lutherreis voor twee personen. *Trouw* zal verslag doen van de middag. Nog geen 35 jaar? Stuur je column 'Anders! Daarom sta ik hier' (max. 400 woorden) voor 20 oktober naar columnwedstrijd@protestantsamsterdam.nl of naar de Protestantse Kerk Amsterdam, Nieuwe Keizersgracht 1 A, 1018 DR Amsterdam t.a.v. Hanna van Dorssen. De jury bestaat uit Ciska Stark (preekspecialist PThU), Ruard Ganzevoort (hoogleraar praktische theologie VU) en Lodewijk Dros (chef 'Letter & Geest' van *Trouw*). Op www.protestantsamsterdam.nl meer informatie over de columnwedstrijd én bovendien het volledige programma voor 31 oktober ('Festival van de Hervorming' en muzikale aftrap van 'De Preek van de Leek').

De Preek van de Leek 2010

Dominees waren vroeger het geweten van de natie. Er zaten exemplaren tussen met veel talent: bevolgen sprekers, flamboyante opiniemakers, mensen waarnaar geluisterd werd. Vol vuur en met hun hele hebben en houden wierpen zij zich middenin het maatschappelijk debat. Die rol lijkt tegenwoordig uitgespeeld. Schrijvers, kunstenaars, columnisten, cabaretiers, muzikanten, bestuurders en politici zijn de dominees van deze tijd – zij ontmaskeren, roepen op tot actie, houden de boel bij elkaar, ontregelen, benoemen en bouwen. Kortom, ze preken. Meestal doen ze dat zonder kerk en bijbel. Maar hoe zou het zijn als vijf mensen met bewezen preekpotentie een keer uitgenodigd worden om met een schriftlezing aan de slag te gaan? Op die spannende vraag probeert het project 'De Preek van de Leek' ook in 2010 een antwoord te vinden. In vijf experimentele vespers beklimmen vijf dominees van deze tijd de kansel. Beproefde klassieke liturgische elementen – groeten en bidden, lezen en leren, zingen en zegenen – vormen de leidraad. Mannen blijken een nog altijd een stuk prekeriger dan vrouwen (*nature or nurture?* - spannende vraag!). Gelukkig beklommen Margriet van der Linden, Suzanne Bosman en Naema Tahir de kansel in 2008 en 2009. Dit jaar gaat Nebahat Albayrak (staatssecretaris van justitie in het laatste kabinet, nummer 2 op de lijst PvdA) het gesprek met de bijbel en de christelijke traditie aan. Dit is het complete programma: muzikale aftrap door Jeroen Zijlstra (singer-songwriter, trompettist) op zondag 31 oktober (thema: vreemdelingschap), op zondag 9 november Nebahat Albayrak, Ernst Veen (directeur *De Nieuwe Kerk* en museum de Hermitage) op zondag 14 november over 'De Verloren Zoon', op 21 november Erik van Muiswinkel en tenslotte preekt Alexander Rinnooy Kan op 28 november over een dwaze moeder. Lokatie: de Amsterdamse Singelkerk, Singel 452 – uitstekend te bereiken met het openbaar vervoer. Tijd: 17.00 uur, toegang vrij, van harte welkom. Organisatie: Abeltje Hoogenkamp. Meer informatie: www.depreekvandeleek.nl

PUBLICATIES

Als ik W!J word. Nieuwe vormen van verbondenheid

Onder redactie van Jonneke Bekkenkamp en Joris Verheijen. Uitgeverij Parthenon, 2010, € 12,90. Als de individualisten die we allemaal zijn, blijven we in onze samenleving steeds op zoek naar vormen van 'samen'.

Traditionele gemeenschapsvormen staan onder druk en nieuwe vormen kristalliseren zich uit. Welke kansen bieden deze nieuwe vormen van verbondenheid en waar begint het te wringen?

De sociologen, theologen en andere wetenschappers in deze bundel hebben ieder voor zich een 'nieuw wij' onderzocht: van het innig gevoel van verbondenheid onder deelnemers aan een stilteretraite tot de kortstondige gedeelde ervaring van een toneelstuk. Daarbij zoeken ze de balans tussen de persoonlijke betrokkenheid die nodig is om je te verbinden, en de nuchtere distantie die bij wetenschap hoort.

De essays vormen een boeiende verkenningstocht langs veranderende structuren, klassieke uitsluitingsmechanismen en nieuwe mogelijkheden. Ze zijn de eerste presentatie van de resultaten van het meerjarige onderzoeksproject van het Dominicaans Studiecentrum voor Theologie en Samenleving: Op zoek naar een nieuw 'wij' in Nederland. Meer informatie over dit onderzoeksproject en de onderzoekers is te vinden op www.nieuwwij.nl.

Met bijdragen van Jonneke Bekkenkamp, Kees den Biesen, Kees de Groot, André Lascaris, Nico Schreurs, Inez van der Spek en Joris Verheijen.

INTERNATIONAAL

Verjonging en theologische verdieping in de internationale vrouwenoecumene

Op de Generale Assemblee van het Oecumenisch Forum van Christenvrouwen in Europa werd afgelopen week *Martina Heinrichs* voor een tweede ambtstermijn herkozen als katholieke co-presidente. Martina Heinrichs (54) is werkzaam bij het dominicanenklooster in Huissen. De andere twee co-presidentes zijn Annika Darmirjian (42, baptiste uit Zweden) en Vivie Mavrovska (37, Grieks-orthodox). Het jongste bestuurslid is Carla Maurer uit Zwitserland, 30 jaar.

Opvallend in deze Assemblee is dat er een nieuwe generatie is aangetreden. De jonge vrouwen lieten een duidelijk geluid horen. Het thema "Participatie en verantwoordelijkheid" namen zij letterlijk. "Wij willen niet alleen dienstbaar zijn, maar ook meepraten in het beleid en de ervaringen en wensen van onze generatie inbrengen." Levenskeuzes, combinatie van werk en gezin, moderne communicatie, geloven in een geseclariseerde wereld zijn onder andere de thema's die hen bezig houden. Ten behoeve hiervan zetten zij meteen een eigen facebook groep op. Daarnaast kwam de vraag op "Hoe willen wij als vrouwen oecumenisch leven en geloven?" Ter verdieping en vorming van een visie hierop wordt er volgend jaar een seminar gehouden.

Voor meer informatie: www.efecw.net

DIGIT@LI@

Website Zuster van Nu over Sterke Vrouwen

Sinds ongeveer tien jaar heeft Theresia Saers, lid van de Sociëteit van Jezus, Maria en Jozef (JMJ) een eigen website. Deze gaat in het bijzonder over Maria Magdalena. Sinds kort is er ook informatie te vinden over andere sterke vrouwen in de Schrift. Theresia vertelt hierover: "Indertijd heeft de webmaster van www.womenpriests.org me gevraagd om voor zijn site de inspiratie op te delven die vrouwen kunnen opdoen uit die grote, maar in de kerk in de schaduw gehouden Bijbelse persoon, Maria Magdalena. Ik doe het al jaren, en heb ook veel geschreven en vertaald voor die website. Een jaar later zette ik voor mezelf de website www.zustervannu.nl op. Ik was zo'n beetje aan het eind van mijn inspiratie, toen ik eens goed keek naar een poster in mijn kamer, 40 kleine afbeeldingen van schilderijen door Dina Cormick uit Durban, feministisch theologe. Aan de achterzijde staan verwijzingen naar de Bijbelplaatsen die ze uitbeeldt. Onlangs ben ik begonnen met een serie overdenkingen over de bewuste vrouwen om ook die een duidelijker gezicht te geven voor mensen van nu. Het uitbreiden van de website met informatie over deze sterke vrouwen biedt me weer eens een flink pak zinnig werk.

Esther de Boer, de onlangs overleden nieuwtestamentica die veel heeft gepubliceerd over Maria Magdalena, heeft me altijd gestimuleerd, aangemoedigd en laten delen in haar wetenschappelijke vondsten; daarom neemt haar werk op mijn site een ruime plaats in." Maak kennis met Theresia Saers <http://www.womenpriests.org/nl/magdala/saers/sscv.asp>.